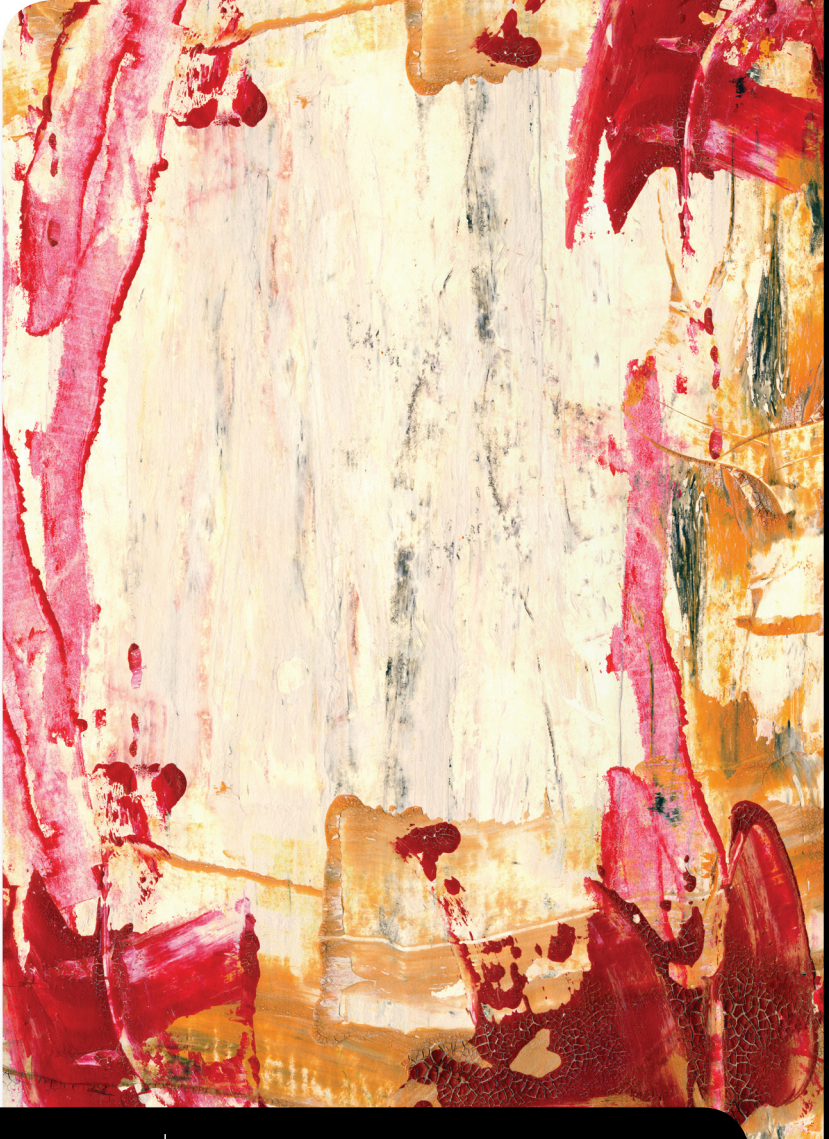

Necati Mert

GÖNÜLLER KÜÇÜLDÜ

Necati Mert: 1945'te Adapazarı'nda doğdu. Öğrenimini 1968'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı. Adapazarı Lisesi (1968-73) ve Adapazarı Ali Dilmen Lisesinde (1978-80) toplam yedi yıl edebiyat öğretmenliği, Hendek'te de on yıl (1993-2003) dersane öğretmenliği yaptı. 12 Mart dönemine rastlayan ilk öğretmenliği döneminde TCK 142. ve 312. maddelerine aykırı davranmak savıyla yargılandı, bir süre tutuklu kaldı. Sonuçlandırılmayan ve sonradan 1974 affı ile de düşecek olan bu dava nedeniyle "idari tahkikat" geçirdi ve "bakanlık emri"ne alındı. Bakanlık emrinde iken istifa edip kitap kırtasiye ticaretine başladı. Halen Adapazarı'nda bu işi sürdürmekte. İlk yazısı "Mustafa'nın Karesi" adlı bir hikâye: "Yansıma", Temmuz 1972, Sayı: 7. Bunu aynı dergide ve daha sonra "Sanat ve Toplum", "Sosyalist Kültür Ansiklopedisi", "Yazko-Somut", "Karşı", "Yaba Öykü", "Sakarya Ekonomi", "Yeni Biçem", "Düşlem", "Üçüncü Öyküler", "Bilgi", "Kırklar" gibi yayınlarda başka öykülerle deneme, inceleme ve eleştiriler izledi. Ayrıca "Çarksuyu" adlı aylık siyasi haber-yorum, araştırma ve reklam gazetesi çıkardı (Ocak 1996-Mayıs 1996). "E"de "Öykü Noktası"nı yazdı (1999-2003). Bir yerel gazetede on yıl köşe yazarlığı yaptı (2002-2012). Şimdilerde "Hece" ile "Heceöykü" dergilerinde yazmakta. Türkiye Yazarlar Birliği İstanbul Şubesi tarafından "2011 Edebiyat Mevsimi Hikâye Büyük Ödülü", Sakarya Üniversitesi tarafından 9 Nisan 2012'de "Fahri Doktora" unvanı verilen, *Memleket Kitabevi* adlı kitabıyla da 2013'te TYB tarafından "Yılın Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları" ödülüne "hatıra" dalında layık görülen Necati Mert, Türkiye Yazarlar Sendikası, Edebiyatçılar Derneği ve P.E.N. Yazarlar Derneği üyesi. Yayımlanmış kitapları: *Gramofonlar, Radyolar, Teypler* (Öyküler, 1979), *Bir Bir Değilken* (Masallar, 1979), *Hindinin Biri* (Masallar-Öyküler, 1980), *Minnacık Bir Uçurum* (Öyküler, 1994), *Paytonun F'si* (Deneme, 1995), *Geceye Uçurulan Güvercinler* (Öyküler, 1996), *Kapıdan İçeri Girmek* (Deneme, 1997), *Büyük Düşün* (Oyun, 1998), *Gönüller Küçüldü* (Öyküler, 2002), *Ömer Seyfettin: İslamcı, Milliyetçi ve Modernist Bir Yazar* (İnceleme-Biyografi, 2004), *Öykü Yazmak* (Deneme, 2006), *Adalı Sinağrit-Sait Faik* (Deneme, 2006), *Hikâyem Adapazarı* (Yaşantı-Tarih, 2008), *Zamansız* (Öyküler, 2011), *Kelepir Sepet* (Deneme, 2012), *Bağ Çorbası* (Deneme, 2012), *Memleket Kitabevi* (Anı-Deneme, 2013); *Mustafa'nın Karesi (Bütün Öyküleri-I)* (Öyküler, 2014).

GÖNÜLLER KÜÇÜLDÜ

Bütün Öyküleri

II

NECATİ MERT

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 315
Öykü

Birinci Basım: Ağustos 2014
© Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: Sarakusta
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
Tel: (0.312) 278 82 00

ISBN: 978-605-9954-07-5

HECE YAYINLARI
Konur Sk. No: 39/1-2 Kızılay/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara
Telefon: (0 312) 419 69 13
Fax: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

GECEYE UÇURULAN GÜVERCİNLER

Külbastılar Şimdi /	9
Kendi Halinde Sami /	13
Yağmurun Islatamadığı /	17
Köprü /	21
Sigara /	27
Kahraman Olamamak /	35
Zakkum /	43
Küçük Osman Çıkmazı /	51
Kasabada Günebakan/	57
Küçük Bir Ziyaret /	65
Nihavent /	71
Kırmızı Küpeli Kadın /	77
Yorgun /	81
Hayalperestler ve Kızları /	89
Semiramis'in Tülleri /	99
Çardakta /	105
Bir Yaprağın Düşüşüyle /	115
Ayna /	121
Geceye Uçurulan Güvercinler /	127
Akşamleyin Kıl Payı /	131
Poyrazlar, Bir İçli Kuş /	137
Ablasız /	147
Mikrofon /	151
Onlar Yabanierik, Onlar Kızgın Kediler /	159
Yılbaşı Fotoğrafları /	163

GÖNÜLLER KÜÇÜLDÜ

Eşler /	171
İzzet Bey /	175
Birkaç Saat İçinde /	179

Mayhoş Haller /	183
Köprü Başında /	187
Kapıcı /	191
Betül /	193
Çöpleşik Adam /	199
Bilet /	203
Çamdağı'nın Keşfi /	207
Kutular ve Toplar /	211
Çiğdem /	215
Şapka /	221
Saksıda Papatya /	223
Her Şey Kendi Yağmurunda /	231
Duman /	233
Pardon Vallahi! /	237
O Gözle /	241
Bak Sırtın Yere Gelir Miydi? /	245
Hay Ben Senin... /	249
İhtiyarla Emre /	253
Herkesin Bir Bildiği /	255
Gönüller Küçüldü /	259
Armağan /	263
Yarın Yine Gelecekler /	269
Oyunda /	273
Sütlaç /	275
Ses, Sesler /	279
Çakıl Taşları /	281
Bir Buzhane Daha! /	281
Fal /	291
Şehir Zamanla Çözülür /	295
Fiş /	299
Ya, İşte Böyle! /	303
Ağustos Boşluğu /	307
Hulusi Bey Böyle Düşünüyor /	311

GECEYE UÇURULAN GÜVERCİNLER

Çarksuyu Yayıncılık, 1996

KÜLBASTILAR ŞİMDİ

Zil çaldı. Esendal'ın okunması da yeni bitmişti. Dershaneden çıktım.

Aklım okunan öyküde, “Sahan Külbastısı”nda. Ama günlerden pazartesi olduğuna göre, ay yüzü, peri sözlü sultanımı merdiven başında beni bekler bulacağımı da biliyorum. Dört saattir dersteyim ya, yorulmak hakkım. Sanki ilkinde dinç girmişim gibi. Onunsa programı henüz başlıyor. Hatırımı sorup yorgunluğumu azaltacak benim. Yüz yüze bakışacağız, destek alıp destek vereceğiz karşılıklı.

Hangisinin peşine takılmış koşuyordum kim bilir! Külbastının değilse eğer, sultanımın, aslını gölgeleyecek kadar canlı suretine yoldaş olmuştum öyleyse.

Baktım, koluma girmiş çekeliyor, bir yandan da minik gagasıyla cik cik cik sitem ediyor:

“Hey! Hangi gülistanda dolaşıyorsun yine? Mah cemalini bile göremeyecek haldesin!”

Durdum. Yüzüne baktım. Bakıştık. Başkaları, görse görse, sahne ışıklarını yitirmiş iki emekli oyuncunun eskimişliğini görürdü bizde. Oysa biz, bunca yıllık mutluluğumuzun gurubunda, çaylar gibi, demleniyor, tutuşuyorduk.

“Kusura bakma! Aklımdaydın hem de! Demek insanın dalgın bulunup helalini görmediği, ömrünün dirliği olan karısını bile fark etmediği oluyormuş. Affet!” demek geliyordu içimden. Ama içim ne derse desin, böyle değil de:

“Şöyle, diyorum ki, benim de bir kız kardeşim olsaydı; eti enişte, tatlıyı ben alsaydım; o da sahan külbastısı yapsaydı bize bu öğle!” deyiverdim.

Hemen de alındı. Gözleri bulutlandı. Gökyüzünün yağmur öncesi haline döndü. O da, içinden, biliyorum, “İstesen yapmaz mıyım? Hem nedir ki! Nihayet sahan külbastısı!” diye geçirdi; ama içinden geçeni demeyip başka bir şey söyledi:

“Aklımda bir şey vardı. Sana söyleyecektim. Unutturdun bana, gördün mü?”

Mebrûre’yi derse uğurlayıp okuldan ayrıldım.

Yürüyorum.

Eve mi gidiyorum, yoksa bir ömrün imkânsız muhasebesini mi yaşıyorum, farkında değilim. Yok canım, kendi derdi daha baskınlaşmış bizim gibileri, torun torbaya karışmış yaşlıları tutmayacaksın memuriyette. Diyeceksin ki, “Birin dördüne gelmişsiniz, daha ne bekliyorsunuz? Buradan öteye istasyon yok! Yol bitti!” Kolumuzdan tutup atmalarını bekliyoruz sanki! Be adam, alın birikmişlerinizi, yiyin afiyetle. Öyle ama!.. Babadan kalma bir ev. Çocuklar da iş gücü sahibi olmuşlar, evlenmişler hayırlısıyla. Parayı nerede yiyeceğiz? Yemesini de öğrenmemişiz hem! Evden okula, okuldan eve; bizimki de böyle bir hayat! Gençliğimde olacaktı, sakıncalı bir kimliği sakınmadan yaşadığım yıllarda yani, Memduh Şevket’le mi oyalanırdım sınıfta? Öyle şeylerdi ki getirip okuttuklarımız, çocuklar, ilk kez işitmiş olurlardı birçok şeyi. Bir boylanırlar, bir büyürler, bir yücelirlerdi ki, altlarından toprak yükseliyor sanırlardı. Hiçbiri yok şimdi! Bir zamanlar, her işittiğimizde gülüp geçtiğimiz, sahibini tiye aldığımız bir sözün tutsağı olduk biz de: “Bizden geçti!” Geçti, gerçekten. Mücadele zorlaştı, cezalar arttı, ya da kanımız koyuldu, ne bileyim! Artık bütün işimiz, geriye bakıp, “Nasil yapmışız?” diye sormak; hem şaşmak, hem de övünmek. Bir de, bununla kalmayıp, ömrümüzün siyah beyazıyla başkalarını da huzursuz etmek; Mebrûre’yle, düşündüğümüz gibi, aklımızdan geçtiği gibi konuşamamak örneğin. Üzmek, üzülmek, gönül alalım derken gönül kırmak. Bir vefasızlığın özrünü “Sahan Külbastısı”ndan dilemek, ama aynı zamanda, şimdiki öğrencilerin önüne bir yanlışla, dünyası, onlarınkinden çok uzak bir öyküyle çıkmak.

Yolu geçtim. Karşıya vardım. Ev hemen şurada, sokak içinde. Önü lüks arabalı apartmanın ardında. Buradan görünmüyor, Bıçak-çioğulları'nınki kapatmış, ama orada.

Aklımda ev, sedire şöyle bir uzanıp yatmak, dinlenmek! Hoş, olmasa da olur, o kadar da derdim değil. Her gün yaptığımız şey. A!.. Bu da ne? Boşnak Seydo'nun dükkânına giriyorum ben. Adımlarıma söz geçirememişim, demek ki değişiklik ihtiyacı daha ağır basmış, mezbananın kamyonundan içeriye taşınan etlerin arasında buluverdim kendimi. Dolapların, çengellerin, bıçak, satır, envai çeşit kesicinin oportasında kalıverdim.

Meydanı rahatlatmak için çekilecek bir kenar bakınırken, kauçuk fıçısının bulunduğu kuytuda, kauçuğa iyice yapışmış olarak dikilen Ali Efendi'yi, her rastlaştığımızda Çetin Altan'dan, onun milletvekiliği anılarından söz eden uzun boylu, gür siyah bıyıklı, ama nedense kafası hapishane belalılarinki gibi dazlak o eski çamı gördüm.

Yanında yer açtı Ali Efendi, sokuldum. Konukları varmış, et met, öteberi alacaktı; telaşın azalmasını, sırasının gelmesini bekliyormuş.

Sözü ne yaptı etti, yine Çetin Altan'a getirdi:

“Hoca, harika kitap şu ‘Ben Milletvekili İken’! Okumuşsun sen de, biliyorum; ama ben dönüp dönüp yeniden okuyorum!” dedi.

Fesuphanallah! Bu lafın neresinden tutayım ben şimdi? “Mübarek, o kitap yirmi beş yıllık hikâye! Çetin Altan, daha sonra öyle şeyler yazdı ki, onların kırkta biri bile seni adam etmeye yeter!” demek var, var ama yakışır mı bana böyle uluorta övünmek, Ali Efendi'yi beğendiği bir kitaptan soğutmak? Demezssem, adamın tercihiğe özenmesini sineye çekersem eğer, o zaman da ben gürtlüye gideceğim! En iyisi, böylelerinin yanından sıvışıp gitmek, değerini tartıştırmamak, kendine sahip çıkmak.

Ayrılacağı sıra:

“Dur hoca Allah aşkına! İki lakırdı etmedik daha!” dedi çam eskisi Ali Efendi.

“Vallahi, bu pazar çocuklar gelecekmiş! Evimiz şenlenecek anlayacağı! Evden dediler, bardağımız kıtlaşmış galiba! Hazır şimdi aklima gelmişken yeni pasajın altından bir koşu gidip alalım!” dedim.

Döndüm, kasabın, Seydi Ali'nin elinde bana uzatılmış kocaman bir paket...

Yaşa be Koca Boşnak! Sen de böyle sevindirilesin inşallah! Hiç farkında değilim; dükkâna girdiğimde, demek, “Külbastı!” demiş siparişi vermişim. Ya da ben demedim de, bugün, gebe kadınlar gibi sahan külbastısına aşerdiğimi sen arifane anlayıverdin. Ne güzel!

“Eline sağlık! Ömrüne bereket! Benim külbastı hazır demek!”

“Yok be hocam! Hocânım okula giderken bir şeyler ismarlamış, ‘Beye söylerim, okul çıkışında alır!’ demişti; bu, o paket. Nereden çıkardın şimdi külbastıyı? Hem, hocânım külbastı almaz ki!”

Sahi, külbastıyı ben nereden çıkardım şimdi? Hadi ben çıkardım, diyelim; ama Mebrûre, neden külbastı değil de başka şeyler sipariş eder hep?

Söylene söylene geldim eve. “Yok canım!” dedim, “Bizim gibi yılıkılıklara yer yok bu dünyada. Süreceksin bizi ıssız bir adaya, nefes alıp vermesini becerabiliyorsak eğer, oh ne mutlu!”

Paketi dolaba koydum. Sonra küçük odaya geldim. Perdeler örtük, oda loştu. Sedirde, uyuyan bebeklerin baş altı için kullanılan minik yastıklarından vardı bir tane. Başım yastıkta, sedire, ellerim iki yanımda upuzun, boylu boyumca uzandım.

Nefes alıp vermemi dinledim bir süre. İnsanın, kendiyle böylesine baş başa, kendine böylesine yakın olması kolay değildi, ama bunun zorunlu olduğunu da anlıyordum artık.

Bir fısıltı, derinden, uzaktan bir ses duydum o ara. Hafif sağıma döndüm, omzuma verdim ağırlığımı. Annem, rahmetli, çocukluğumdaki bahçemizde, maltızın başına oturmuş, elinde kocaman bakır sahanımız, külbastı pişirmekte. Dizlerimizi sofraya bezinin altına verip siniye yaklaştık karşılıklı. Baktım, yalnız külbastı değil, domates, halka halka dilimlenip külbastıyla birlikte pişirilmiş domates de var sahanda. İnat değil mi, şimdikiler ne kadar kızarsa kızsın, “sos” demeyeceğim işte; ekmeğimi bir domatesin, bir külbastının suyuna bandım, eti de parmaklarımla bir yedim, bir yedim, o kadar olur!

23 Temmuz 1987

“Hürriyet-Magazin”, 23 Temmuz 1989

KENDİ HALİNDE SAMİ

Ömrü yarılanmış, hatta ikinci yarısından da epey yenmiş bir adam; yalnızlığın keyfini sürdüğünden değil, beceriksizliğinden, belki de işinden başka bir şeyle oyalanamadığını bilmişliğinden olacak hiç evlenmemiş, evlenip de bir ana kuzusunun başını yakmaya hiç niyetlenmemiş bir müzmin bekâr; Şehit Necati Gürkaya vapurunun garsonlarından Sami; öteki garsonların deyişiyile Kendi Halinde Sami; lunaparkta, gören de, bindikleri elektrikli otomobilleri çarpıştırarak pisti ana baba gününe çeviren, böylece gülüp eğlenen çocuklara dalıp gittiğini sanır; oysa, hiiiç, öylesine bakıyordu. Zilin çalmasıyla arabalar durup, pist inenlerle binmek isteyenlerden dolayı karmakarışık olduğunda, “Aaaa!” dedi Sami, “Hayret vallahi! Hiç farkında değilim! Nerelere kadar gelmişim!”

Şehit Necati Gürkaya vapuru yaz tarifesindeydi; akşam saat 17.30’da Sirkeci’den kalkıyor, Bostancı’ya, Büyükada’ya uğruyor, geceyi, şimdi olduğu gibi, Çınarcık’ta geçiriyor, ertesi sabah da saat 06.00’da dönüş yapıyordu.

Sami’nin, yarı yarıya kırılmış, alnına da perçem perçem dökülmüş saçları; her zaman, hele işinin başındayken hiç mi hiç görülmeyen, ama kimi akşamlarda, kendi halinde olduğu kimi saatlerde kemerini biraz da zorlayan karnı vardı. Gerçi bazı bazı, vapurdan bir iki arkadaşıyla iki tek attığı, o akşam yemeği kaçırdığı, üstüne madensuyu içip tatlı tatlı geçirdiği oluyordu ama, bu akşam da böyle olmuş muydu, öldür Allah hatırlamıyordu. Vapurdan ne zaman çıkmış, yemeği nerede yemiş, hatta yemiş mi, lunaparka kadar

nasıl gelmiş bilemiyor, bir geceyi ötekinden ayıramıyor, istenildiği kadar olmak sanılsın, bir suda değil iki, çok kez yıkanyordu.

Eli başına gitti kendiliğinden. Rüzgârlanmış gibi karıştı saçları. Yürüdü sonra. Zincirli salıncaklarda dönenlerin altından, ellerindeki beş pingpong topunu rakamlı yuvalara sokup toplam 14 tutturmaya çalışanların yanından, atlıkarıncalardaki çocuklarına gülümseyerek bakan, yüzleri mutlu, ışıklı anne babaların arasından geçti.

İsteye isteye bulunmadığı bu yerden, bu insanların ortak dünyalarından çıktı; ne hikmetse, geldi, şişme botlar ve deniz yatakları satan kauçuk kokulu dükkânın önünde durup, içinden, “Sabah olsa da yine karşıya geçsek!” diye geçirdi.

Sahil boyunca uzanan yol, Vali Akı Caddesi çok kalabalıktı. Öyle ki ne denizin, ne rüzgârın sesi duyuluyor, ne de denizden yamaçlara tırmanan yol başlarına olsun zeytinlerin kokusu geliyordu. Her yer, caddenin iki yanı, hatta otomobiller fırsat verdiğinde üstü de insan, insan, insanla kaynıyordu.

Adım adım, adım adım ilerledi Sami. İnsanların birbirlerine sürmediği, toslamadığı, çarpmadığı uyuma o da katıldı. Ta, otomobiller seyrelip, yol onlardan yana tenhalaşır gibi olduğu bir sıra, hızından markası, modeli, hatta rengi bile anlaşılamayan biri, yolda insan var, demeyip çadırılmışçasına geçene kadar.

“Hay deli oğlan!” diye söylendi ardından, “Akıllı işi değil bu!” Bir yandan da kenara çekildi, hamburgercinin saçağı altına sığındı. Zaten kalabalığa ilk kez çıkmış biri gibi şaşkındı; kimsenin ezilmediğini, yaralanmadığını görünce daha da arttı şaşkınlığı: “İnsanlarla makineler nasıl da uyuşmuşlar birbirleriyle!” Ama yadırgaması uzun sürmedi, “Nasıl ki deniz ne kadar dalgalı; güverteler, salonlar, hatta merdiven basamakları ne kadar dolu olursa olsun, tepsiyi kimseye çarpmadan, bir bardağı bile düşürmeden, çayları dökmeden dolaşıyorum ben de; onun gibi bir alışkanlık işte!” diye düşündü, hak verdi olan bitene.

Kendi âlemindeyken, yürümüş de demek, piyanist şantörlü bir yerin, gazinoya da benzeyen bir çay bahçesinin önündeydi şimdi. Neşeli insanlarda bolca görülen karpuz yanaklarına karşın mazlum